

מראי מקומות - סוכה

זא.

זה, וכי דלפי שי' הרמב"ם דהדין הוא בכל ירושלים, ולשיטתו דקדושת ירושלים קדשה לעתיד לבוא, א"כ לכאור' יש לדון שיהי' חיוב דאורייתא אפי' בזמן הזה למי שנמצא בירושלים בשאר ימי סוכות ליטול הד' מינים (והעיר השפ"א דלכאור' לפי הרמב"ם למה צריך לעשות זכר כלל, הא כבר איכא זכר בירושלים כל ז', ולמה צריך להוסיף גם במדינה).

ד. שיהא יום הנף כולו אסור

ע' ברש"ש במנחות (טז) דדן מהו הדין לענין קצירת העומר בזמן הזה, האם יכול לקצור מיד, דכל האיסור דקצירה לפני העומר הוא רק כל זמן שיש עומה, אבל היכא דאין עומר אין איסור קצירה. ועוד כ' דאולי זה תלוי באם איסור קצירה הוא עד קצירת העומר או עד הבאת העומה.

ה. מ"ט, מהרה יבנה בית המקדש וכו'

הק' האור שמח (מאכ"א י, ד ד"ה וכו'ן), איך תיקן כן, הא יצא מזה קלקול, דאם נשרש תבואה לאחר שהאיר המזרח אבל קודם סוף היום, יטעו ויאמרו דכבר הותר בסוף היום, כיון דנשרש קודם זמן המתיה, ובאמת אינו מותר, שהרי מדאורייתא האיר המזרח מתיה, וא"כ איך יכול לתקן כן. וכי דאה"נ, לכן הי' פשוט לנו דריב"ז אומר כן מן התורה, דדרש והתקין, וכמבאר בהמשך הסוגיא. ומעיקר הדין אינו מותר עד סוף היום. אבל ר' יהודה שפיר טעה בזה, דהא ר' יהודה ס"ל דאסור לזרוע לאחר חצות בערב פסח מעיקר הדין, וגם ס"ל לר"י דאמרי' תרי מקצת היום ככולו, וגם ס"ל דזריעה שאינה קולטת בג' ימים שוב אינה קולטת. וא"כ, נמצא דאינו יכול לזרוע לאחר חצות בע"פ, ושוב אין שייך שיהי' נשרש התבואה ביום א' דחוה"מ פסח בין עלות השחר לצאת הכוכבים, דהי' כבר ג' ימים לאחר זריעה, דהיינו ערב פסח, יום א' דפסח, וליל חוה"מ, ואם עדיין לא נשרש, שוב לא יהי' נשרש (ואסור לזרוע בחוה"מ), וא"כ אין שייך קלקול זה בכלל לפי ר' יהודה, וא"כ שפיר טעה בדריב"ז.

ו. האיר המזרח מתיר

ע' בקרן אורה במנחות (סח) דכ' להסתפק בזה, האם צריך האיר המזרח של ירושלים דוקא, שהוא הזמן שראוי להקרבת העומר, או האם כ"א במקומו יכול לאכול מזמן שהאיר המזרח במקומו, ואפי' אם בירושלים עדיין לא האיר המזרח (ולכאור' יש לדון גם להיפך, האם יכול לאכול מזמן האיר המזרח בירושלים, אפי' אם אצלו עדיין לא האיר המזרח). ונטה לומר דכ"א תלוי כפי הארת המזרח של מקומו.

המשך בעמוד הבא

א. מחלוקת בפרי שני, אבל בפרי ראשון ד"ה דרך מקח הק' התורת זרעים (שביעית ח, ז), כיון דילפי' מקרא דקדש בין דרך מקח ובין דרך חילול, מנין לנו לחלק בין פרי ראשון לפרי שני. וכי להוכיח מזה דתפיסת דמים בפרי ראשון אינו מטעם דינא דפדיון, אלא משום דין חליפי שביעית. וע"כ שפיר מחלקין בזה בין פרי ראשון לשני, משום דהא דילפי' מקרא דקדש דבין דרך מקח ובין דרך חילול, אינו אלא בדינא דפדיון, אבל לא בדינא דחליפין.

ב. בראשונה הי' לולב ניטל במקדש שבעה

הק' השפ"א, למה לא נימא דחובה עלינו לבוא למקדש בכל ימי החג לקיים ושמתם ז' ימים, ואפי' אותן הפטורים מראי יהיו חייבין בזה. וכי דצ"ל דלשון הפסוק "ולקחתם לכם ביום ראשון" משמע דליכא חיוב אלא ביום ראשון בגבולין, א"כ גלי קרא דאין חיוב לעלות בשביל זה. וכן נקט האג"מ (ח"ה, קדשים, סי' סג, ח) כזה, דכל המצוה היא רק כשנמצא במקדש בשאר הימים, דאז חייב ליטול הד' מינים, אבל אין הי' חיוב לעלות בשביל זה לבהמ"ק.

ג. ובמדינה יום אחד

פרש"י, ד"מדינה" כולל גם ירושלים, שאף היא כגבולין. אבל הרמב"ם בפיה"מ כ' דמדינה היינו כל העיירות שבא"י מלבד ירושלים. אולם ע' באגרות משה (שם) דכ' שם להוכיח דט"ס הוא בדברי הרמב"ם. שהרי הק' שם, למה אי' לקמן (מב: במשנה) דכשהי' בהמ"ק קיים היו כולם מוליכין לולביהן לבהמ"ק דוקא אפי' ביום ראשון, הא לכאור' היו יכולים לצאת המצוה גם בבתי כנסיות שבירושלים. וביאר, די"ל דמלבד מצוות לולב שיש אף בגבולין, יש ג"כ מצוות ושמתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים. ולכאור' זהו מצוה גם ביום ראשון, וא"כ היו רוצים דוקא לקיים מצות לולב בהר הבית, כדי לקיים מצוה זו ג"כ. וא"כ, יש לתמוה על הרמב"ם, איך כ' דכל ירושלים נחשבת למקדש לענין זה, דא"כ הדרה קושיא לדוכתי, למה טרחו כולם לעלות לבהמ"ק, אלא מסתבר דט"ס הוא בדברי הרמב"ם. וע' שפ"א שכ' דלכאור' משמע טפי כשי' הרמב"ם מהא דאי' במשנה דכשחרב בהמ"ק התקין ריב"ז שיהא ניטל "במדינה" כל ז', דלפי רש"י לכאור' הי' סגי לומר דתיקן שיהא ניטל כל ז', ואנן ידעי' דבמדינה הוא, שהרי לא הי' עוד בהמ"ק, אבל לפי שי' הרמב"ם א"ש, דאפי' לאחר חרבן הבית הי' חיוב מעיקר הדין ליטול ביום א' בכל ירושלים, ומה שתיקן ריב"ז הוא רק לגבי "מדינה", דהוסיף תקנה זו משום זכר למקדש.

וע' בבכורי יעקב (תרנ"ח, א) דהאריך במח' רש"י והרמב"ם בענין

מראי מקומות - סוכה

מא. (המשך)

עומר לקצור, וא"כ לכאו' יהי' החדש אסור כל היום מספיקא. ותי' דצ"ל דסמכו על הרוב דמסתמא לא אירע בו פסול.

י. לא צריכא דאבני בליליא

הק' רש"י ותוס', איך יבנה בהמ"ק בלילה, והא קיי"ל דאין בנין בהמ"ק בלילה. וכן ק', איך שייך שיבנה בחמיסר, הא אין בנין בהמ"ק דוחה יו"ט. ותירצו, דזהו דוקא מקדש הבנוי בידי אדם, אבל מקדש שלישי בנוי ומשוכלל הוא, והוא יתגלה ויבא בנוי משמים. והק' הערוך לנה, א"כ מה אנו מתפללים שיבנה בהמ"ק, עדיף הוה לן לומר שיתגלה בהמ"ק. גם אי' לקמן (נב): דד' חרשים הם, ומשיח בן דוד ומשיח בן יוסף בהדייהו, וביאר רש"י דשניהם אומנים לבנין בהמ"ק, ולפי דברי רש"י ותוס' כאן אין מקום לאומנותם. ומה שדרש התנחומא דמקדש ה' כוננו ידיך, דהמקדש ירד למטה, זהו הבהמ"ק הרוחני, דודאי הבהמ"ק הגשמי צריך לבהמ"ק הרוחני, דאל"כ הוי הבהמ"ק כגוף בלי נשמה, והיינו שיורד למטה תוך בהמ"ק הגשמי. ומה שהק' רש"י ותוס' מהא דאין בנין בהמ"ק בלילה וביו"ט, לגבי יו"ט תני' דתלוי במח' תנאים אם בנין ביו"ט אסור מדאורייתא, או רק מדרבנן, משום דמתוך שמותר למגבן, יהי' מותר לכל צורך יו"ט, ורק מדרבנן אסור, ואפשר דבמקום בנין בהמ"ק לא גזרו [והסוגיא בשבועות ס"ל כשי' רבנן דמגבן ל"ח בונה, ולכן לא הותר ביו"ט משום מתוך]. ולגבי קושייתם מלילה, תני' די"ל דס"ל לריב"ז כשי' ר' יהושע דאין צריך מחיצות בהמ"ק להקרבה, רק מזבח, וכיון דמזבח כלי הוא, ואינו חלק מן הבית גופא, א"כ י"ל דאין שום איסור לעשותו בלילה, ומיושבת קושיית הראשונים (וע"ש עוד שמפלפל למה צריכה הגמ' לתרץ ב' תירוצים, חדא בלילה אי"נ סמוך לשקיעת החמה).

ז. השתא דאיכא בהמ"ק, עומר מתיר

כ' בחי' המיוחסים להרשב"א במנחות (ה. ד"ה אין מחוסר) דאם לא הקריב העומר כלל, אז מותר בסוף היום (דאין שייך להביא העומר אח"כ, דעבר זמנו בטל קרבנו). וע' בחי' הגרי"ז במנחות (סח.) דנסתפק בזה, וציידד דאולי יהי' אסור החדש לעולם, כיון דבזמן בית המקדש הוא, ואין כאן עומר להתיר החדש, והניח בצ"ע.

ח. הרחוקים מותרין מחצות היום

ולהלן, לפי שאין ב"ד מתעצלין בו

הק' הקרן אורה במנחות (סח.), הא לפי מש"כ הרמב"ם דקומצין אותו לאחר מוסף, א"כ לכאו' אין כאן עצלות, שהרי מוספין עצמן זמן בשש, וממילא נעשה העומר אחר שש, וא"כ איך אוכלין הרחוקים מיד לאחר חצות. ותי' דבאותו היום מקדימין המוספין כדי למהר היתר חדש. אלא דכ' דלשון שאין מתעצלין אינו מיושב כל הצורך אלא הול"ל דב"ד זריזין בו. (עוד שמעתי ממור"ר הרה"ג ר' משה בראון שליט"א, שי"א דמה שפסק הרמב"ם דהמוסף בא בשש, זהו רק בשבת ויו"ט, אבל בחוה"מ ור"ח אין דין כזה, וא"כ לק"מ.) וע' באחיעזר (חלק ג', סי' ע"ג, אות ב') שהביא מה שהק' הישועות יעקב דאיך סמכין על הרוב שהביאו בזמנו, הא חדש הוי דבר שיש לו מתירין, ולא אזלי' בתר רוב. והוכיח מכאן הישו"י דאמרי' חזקה שליח עושה שליחותו אף לענין דינים מדאורייתא, ואינו מצד דין רוב. וע' מש"כ בזה האחיעזר.

ט. שאין ב"ד מתעצלין

הק' השפת אמת במנחות (סח.), נהי דאין ב"ד מתעצלין, אבל אולי יהי' עכ"פ איזה פסול חל בהעומה, או שלא מצאו כלל